

Tafelrede t.g.v. uitreiking Sipbokaal op 13 maart 2015

Heren, vrienden,

Het is vandaag 'vrijdag de 13^e'. Een weinig geruststellend feit, waar het college van Regenten bij het bepalen van de datum van dit Kerstmaal –naar ik mag aannemen: bewust- aan voorbij is gegaan. Dat is niet zonder risico. Nu zou ik een verhandeling kunnen geven over de historische en culturele betekenis van 'vrijdag de 13e' in combinatie met jullie onvolprezen Kerstmaal ... en dat ga ik ook doen! Eén van de verklaringen voor vrijdag de 13e als ongeluksdag is dat vrijdag de dag is waarop Jezus werd gekruisigd, een ongeluksdag dus. Het is inderdaad zo dat vrijdag de dag was waarop de Romeinen hun doodsvonnissen voltrokken. Dat het cijfer 13 een negatieve klank had in de christelijke wereld is waarschijnlijk terug te voeren op het Laatste Avondmaal van Christus, eigenlijk Zijn galgenmaal, waar 13 personen aanzaten, ook Judas dus nog ... Als je deze beklemmende noties bij elkaar brengt, komt wel een wonderlijke mix naar voren die alleen verklaard kan worden door het gegeven dat de drie Regenten er bewust, of misschien zelfs wel onbewust ... eigenlijk is dat de hoogste staat van verlichting binnen het absurdisme ... wanneer je onbewust bewust handelt en dááardoor het juiste pad bewandelt ... dat de Regenten er in ieder geval voor hebben gekozen om de Geboorte van Christus te vieren op de vrijdag, de dag die toch al weinig gelukkig is vanwege de kruisdood van diezelfde Christus, in combinatie met een avondmaaltijd, uitgerekend op de 13e. Dat maakt bij elkaar dat dit Kerstmaal onder bijzonder gesternte plaatsvindt, met gelukkig in jullie geval ... meer dan 13 deelnemers, ik hoop nog gehoopt mét de nuntius, maar die is bij hoge uitzondering verhinderd –en dat is op een dag als deze ook een verontrustend gegeven- én zonder Judas.

Hiermee dacht ik voor vanavond voldoende te hebben stilgestaan bij tekenen die denkbare tragiek aan de wand kenbaar maken. Tot ik van de zonverduistering hoorde, het ultieme teken door de eeuwen heen, van voorbodes van rampen en omwentelingen, hoe dan ook, van grote ellende ... sommigen meenden zelfs van het begin van het einde der tijden ... de Wrake Gods, van die Andere Wereld, die onbenoembaar is. En ja ... wanneer vindt hier in Nederland die zonsverduistering plaats (?) ... precies, op 20 maart! Dat kan geen toeval zijn, want wie wordt door jullie op 20 maart herdacht? Juist, jullie, onze Vorstin Juliana die op die dag, 11 jaar geleden, is overleden. En wie méér dan jullie zijn zich bewust van de bijzondere betekenis die in het absurdistisch denken aan het getal 11 wordt toegekend? En wat gaan jullie op 20 maart, ik neem aan in de middag, doen? Inderdaad, opnieuw een Julianaboom planten in plaats van de op 20 maart vorig jaar met veel ceremonieel geplante boom die op 24 januari jl. op een laffe manier is geknakt ... ter ziele is gegaan, zo staat in het officiële rouwbeklag op jullie website. De zonsverduistering vindt plaats in de ochtend van 20 maart tussen half tien en twaalf minuten voor twaalf ... kort voor het planten van de nieuwe Julianaboom. Ik moet ernstig rekening houden met de wraak van Juliana, voorafgaand aan het nieuwe, groene leven; net zoals de zondvloed noodzakelijk was, vooraleer weer nieuw en integer leven op aarde mogelijk was. Had ik bij de voortekenen van vanavond al mijn bedenkingen, ik houd oprecht mijn hart vast, denkend aan volgende week vrijdag. Het is dat jullie en ik een zuiver geweten hebben ... althans ... als het om de boom gaat ... en Juliana een rechtschapen Vorstin was en overtuigd tegenstandster van de doodstraf, dat ik veronderstel dat ... als er daadwerkelijk wat gebeurt ... alléén de daders door ongemak getroffen worden. En, laten we daar eerlijk in zijn, dat is ook wat hen toekomt!

Het valt mij in de afgelopen weken op dat heel veel mensen zich hebben uitgesproken door zich openlijk te identificeren met een ander. Dus niet door uit te spreken: "Ik vind dat ...", maar door te zeggen "Ik ben ..." ... "Je suis ..." "Je suis Charlie" ... en bijvoorbeeld "Je suis Juliana". Ik sprak recent mijn collega Hoes, thans nog burgemeester van Maastricht, die zei dat hij zich gesterkt en bemoedigd voelde toen hij iemand in het carnavalsweekend had zien lopen met de tekst: "Je suis Onno". Die identificatie vind ik een interessant fenomeen en heeft mij in ieder geval geïnspireerd om nu te zeggen: "Je suis Reint". Reint heeft het vanavond allemaal weer voortreffelijk voor elkaar gemaakt, op de bescheiden wijze die wij van hem gewend zijn ... Hij heeft ons, samen met anderen uiteraard, weer in kerstsferen gedompeld. Vorig jaar nog door de kleinzoon van onze geliefde Juliana Koninklijk onderscheiden voor zijn vele onbaatzuchtige verdiensten, is hij vervolgens 60 geworden en heeft tijdens het avondvullende programma Zomergasten "Door Reint Over Reint", het boek 'Bruin ziet om' uitgebracht. Reint, je bent in alles gepassioneerd en dat is wat ik erg in jou waardeer. Vandaar dat ik vanavond zeg: "Je suis Reint, je suis Reint"!

In het afgelopen jaar hebben de Regenten op prudente wijze het oproer over de afrikaantjes en de begonia's tot rust gebracht. Daarover heb ik eerder mijn bewondering niet onder stoelen of banken gestoken. Eind vorig jaar ontving ik de intrigerende nieuwjaarskaart van de Regenten, waarin mij een heerlijk nieuwjaar en een zalig Driekoningenfeest wordt toegewenst. Bovendien - jullie kennen de kaart ongetwijfeld- word ik uitgenodigd om op de traditionele nieuwjaarsreceptie deel te nemen aan de Zwarte Koningsdiscussie! O jee, vinden de Regenten het nu al weer te rustig worden? Op de kaart een zwarte koning met dikke, roodgestifte lippen, met een vette lach en ik meen zelfs een ring door de neus, naast twee andere, zedig kijkende, blanke koningen. Wat een geweldige vondst! Wat een creativiteit! De Regenten –zo zou je oppervlakkig kunnen denken- stellen niet teleur! Maar, terugdenkend aan de ongeregelheden rond Zwarte Piet, de heftige maatschappelijke onrust, de explosies in de sociale media en alle andere bedreigingen, vroeg ik mij als burgemeester wel even af of de Regenten hiermee niet te ver zijn gegaan ... absurd ver eigenlijk. Nu moet je bij Voorheen Nuts Neut, en zeker bij de Regenten, altijd op zoek gaan naar onderliggende lagen. En er zijn verschillende lagen ... Om te beginnen zeggen de Regenten de voor- en tegenstanders van koning Balthasar graag te ontvangen aan de Veerweg. Afgaande op de foto, zou je al gauw denken dat het over de zwarte koning gaat. Maar Balthasar is een blanke koning ...!! Je gaat dan al gauw speculeren ... zou het de vermeende tegenstanders van Balthasar dan gaan om de mirre die hij meebrengt? Vinden de tegenstanders dat de Koning wat anders had moeten meenemen? Iets waar het kleine Kind zelf ook nog wat aan zou hebben? Een rammelaar bijvoorbeeld ... of een knuffel? Kortom, wat is er volgens de Regenten met Balthasar aan de hand? Waarom zou die weerstand oproepen? De zwarte koning is immers Casper, die van de wierook. Hoe subtiel, je nodigt als Regenten uit tot discussie en onderwijl verwissel je de poppetjes ... En vervolgens de volgende laag ... Ineens dacht ik ... de Regenten hebben op de kaart bewust of misschien wel onbewust bewust een opstelling gekozen die weliswaar maatschappelijke onrust lijkt uit te lokken, maar die tegelijkertijd voorkomt dat die daadwerkelijk uitbarst ... ik ben er niet bij geweest, maar ik vermoed dat op 9 januari zelfs helemaal geen Zwarte Koningsdiscussie heeft plaatsgevonden. Ik licht mijn analyse graag toe: wat stoort sommige mensen bij de figuur Zwarte Piet? Wel, dat Piet zwart is, in combinatie met een duidelijk ondergeschikte rol. Hij is eigenlijk de knecht ... Als je nou goed naar de Drie Koningen op de foto kijkt, kun je twee Regenten identificeren nl. Regent Reint en jullie, voorheen meest beklagenswaardige lid, de ex-Assistent-Regent die naar eigen zeggen een functie bekleedde zonder vooruitzichten ... de huidige Regent dus ... zonder (Koninklijke) onderscheiding. Dat betekent dat de Regent met de meeste senioriteit de zwarte Koning is ... alsof Sinterklaas zwart is geschilderd. Maar veronderstel nu eens dat de Regenten onze voormalige assistent-Regent zonder enig vooruitzicht Casper hadden laten zijn, met dikke, roodgestifte lippen en een ring door zijn neus ... Dat zou de ultieme bevestiging zijn dat het altijd de knecht is die zwart is ... Iedereen met latente gevoelens van minderwaardigheid en met een grote behoefte om hoger op de sociëteitsladder te stijgen, zou zich bij het zien van de foto weer op zijn plaats gezet, miskend en gediscrimineerd hebben gevoeld. Dat dat allemaal niet is gebeurd, is enkel en alleen te danken aan het briljante psychisch inzicht van jullie heren Regenten! Bravo!

Heren, het wordt tijd om stil te staan bij de reden waarom ik ben gevraagd om hier aanwezig te zijn ... de reden ook waarom ik elk jaar van jullie weer zo gastvrij een vorstelijke maaltijd aangeboden krijg. Het is voor het eerst dat ik in jullie gezelschap openlijk spreek, moet spreken, over jullie cadeau aan mij, ik meen al vanaf 2009. Ik ontkom er niet aan, mijn integriteit staat op het spel. Ik verklaar ten overstaan van jullie en iedereen die er verder van weten moet, dat het ook voor mij al die jaren achtereen, steeds weer opnieuw, boerenkool is geweest, met daarbij overheerlijke vette ribben en speklappen, bijzonder vet weliswaar, en onveranderlijk ... sappige rookworst! Daarbij kon ik kiezen uit zilveruitjes, mosterd, piccalilly en augurkjes ... en ik beken ... ik mocht ze ook allemaal tegelijk bij elkaar ... afgemaakt met vette jus, waarvan de hoeveelheid wordt bepaald door de diameter en diepte van het kuiltje, dat je al vanaf de eerste keer zélf in de boerenkool mag aanbrengen. Ik mocht de maaltijd keer op keer afsluiten met een Welsumse koffie en/of een vla-flip, niet meer en niet minder. Tenslotte, on-top-of-that, kreeg ik vrij te drinken, hetgeen ik veelal heb ingevuld met twee, een enkele keer drie glaasjes rode wijn. Heren, waar ik nu dringend behoefte aan heb, is de verzekering dat jullie er voor zullen zorgen dat de wijn die ik nuttig zeker niet méér kost dan 127 euro per fles en de kosten van het door mij genuttigde Kerstdiner het bedrag van 657 euro niet zullen overschrijden. Als dat wordt gegarandeerd, kan ik met een gerust hart in jullie midden blijven.

Heren, de reden dat ik hier ben, is natuurlijk de uitreiking van de Sipbokaal. Elk jaar is het voor mij een verrassing wie daarvoor volgens de eminente jury, bestaande uit de naamgever van de bokaal Sip Lubbers en de heren Eilerts, Bosch en Samson in aanmerking komt. Ik ben diep onder de indruk

van alle ontvangers van de Sipbokaal in de afgelopen jaren en de grote verscheidenheid van domeinen van waaruit de kandidaten worden voorgedragen. Economie, journalistiek, historie, vrijwilligerswerk, noem maar op! Je kunt je dan de vraag stellen, raakt de vijver zo langzamerhand niet leeggevist, temeer daar de gewaardeerde leden van de sociëteit zelf niet in aanmerking komen? Neen, gelukkig heeft de jury een geoefend oog voor mensen met talent, die dat ijverig en vol betrokkenheid inzetten ten bate van de Olster samenleving, deze keer op het brede terrein van de cultuur. De genomineerde van vanavond past zeer wel bij de Herensociëteit, sterker nog, hij valt op Heren. Maar tegelijkertijd weet ik ook dat hij heel goed en plezierig samenwerkt met heel veel vrouwen en dat de vrouwen dat ook zeer waarderen ... en laten we eerlijk zijn, dat is de Heren van deze Sociëteit die "het trotseren van de emancipatie-golf tot in lengte van jaren ... zittend in een comfortabele zetel, achter glas en bitterbal", tot hoogste doel hebben gesteld, niet altijd gegeven. Ik weet dat deze observatie jullie veel plezier doet ... de Sociëteit als rots in de branding!

Nadat ik de Regent Junior, de voormalige assistent-Regent, zoals elk jaar weer mijn excuses heb aangeboden, deel ik jullie graag mede dat de ontvanger van de Sipbokaal 2014 de man is, door wie cultureel Olst na diens komst nooit meer hetzelfde is gebleven ... Arie Hemmen!